

มุมมองทางประวัติศาสตร์ไทยกับเพื่อนบ้านในอาเซียน

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก นิธิโรจน์ วรชาติธนะสาร
รองผู้อำนวยการกอง ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2560

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอกนิธิโรจน์ วรชาติธนะสาร

เรื่อง มุมมองทางประวัติศาสตร์ไทยกับเพื่อนบ้านในอาเซียน

วันที่ กันยายน 2560 จำนวนคำ : 5,160 จำนวนหน้า: 11

คำสำคัญ มุมมองทางประวัติศาสตร์, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

ประวัติศาสตร์แห่งชาติเป็นระบบความคิดหลักชุดหนึ่งในการอธิบายอดีตความเป็นมาของ รัชชาติที่ผู้คนส่วนมากในสังคมยอมรับให้คุณค่าว่าน่าเชื่อถือถูกต้อง และเปลี่ยนแปลงได้ยากเพราะการรับรู้ประวัติศาสตร์กระแสหลักของคนไทยได้รับการปลูกฝังผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Socialization) ซึ่งกระบวนการขัดเกลาทั้งทางตรงและทางอ้อม กระทำโดยการสร้างประวัติศาสตร์แห่งชาติผ่านการปลูกฝัง พื้นที่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภายใต้การจัดระบบการศึกษาผ่านหลักสูตร แบบเรียน การวัดและประเมินผล พื้นที่ทางการเมืองและอำนาจรัฐ บทเพลงปลุกใจ ละคร นวนิยาย และภาพยนตร์ทางประวัติศาสตร์นำมาสู่กระบวนการหล่อหลอม สร้างสำนึก การรับรู้ และพื้นที่แห่งความทรงจำในอดีต โครงสร้างของกรอบแนวคิดประวัติศาสตร์ชาตินิยม การขัดเกลาทางอ้อมจะผ่านกระบวนการปลูกเร้าอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าเหตุผลหรือความเป็นจริงในประวัติศาสตร์ นับเป็นการประกอบสร้างความจริงได้อย่างแนบเนียนจนกลายเป็น “ประวัติศาสตร์เสมือนจริง” และผ่านกระบวนการ “ผลิตซ้ำ” อย่างต่อเนื่องนำมาสู่การสร้าง “วัฒนธรรมมวลชน” เพื่อเผยแพร่อุดมการณ์ของรัฐแทรกซึมสู่สังคมผ่านสื่อได้ทีละจำนวนมากภายใต้ระบบสังคมอุตสาหกรรม ในปัจจุบันจึงไม่มีบุคคลที่จะรอดพ้นจากสิ่งเร้าในด้านความคิดหรือพฤติกรรมจากสื่อมวลชน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา มุมมองทางประวัติศาสตร์ไทยกับเพื่อนบ้านในอาเซียน โดยเน้นที่มุมมองออกจากตัว และมุมมองสะท้อนกลับทั้งสองด้าน กล่าวคือ ไทยมองเพื่อนบ้านและเพื่อนบ้านมองไทย และศึกษาให้เกิดความเข้าใจ “ยอมรับอดีต เข้าใจปัจจุบัน และสานสัมพันธ์ในอนาคต”

ABSTRACT

AUTHOR: COL.NITIROD WORACHATTANASAN

TITLE: Historical perspective of Thailand with neighbors in ASEAN

DATE: September 2017 **WORD COUNT:** 5,160 **PAGE:** 11

KEY TERMS: Historical perspective, International relations

CLASSIFICATION: Unclassified

National History is one of the main ideas in describing the history of the nation. A nation state where most people in society agree that values are credible, accurate. And it is difficult to change because the perception of Thai mainstream history is cultivated through both direct and indirect socialization. (Socialization) Direct and indirect purification processes It is done by creating a national history through the cultivation of a historical understanding area under the education system through a curriculum of learning, measurement and evaluation. Political space and state power. The revival of drama, novel and historical cinema leads to the process of casting, perceiving, perceiving, and the memory of the past. Structure of the Nationalist Historical Framework Indirect purification goes through an emotional process, rather than a reason or reality in history. It is a composition that builds true to be real. "Virtual history" and the continuous "repetitive" process lead to the creation. "Mass culture" to disseminate state ideology, infiltrate society through mass media. The Research Objectives to Study of Thai historical perspectives with neighbors in ASEAN. By focusing on the outlook. And the view mirrors on both sides. That is, Thai neighbors and neighbors look at Thailand, such as Burma, Cambodia and Lao PDR and to Study to understand and occur "accept the past understand the present. And build relationships in the future "

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาจากคณาจารย์
ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน โดยเฉพาะพันเอกเพชรวัฒน์ ธนพรานสิงห์ ประธาน
กรรมการ คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล พันเอก สิ้นสมุทร์ จันทรเนตร
รองประธานกรรมการ คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล ที่กรุณาประสิทธิ
ประสาทวิชา ให้ความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าอย่างสูง รวมทั้ง อาจารย์ที่
ปรึกษา พันเอก สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ อาจารย์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระ
จุลจอมเกล้า ที่กรุณาให้คำแนะนำแนวทางในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลและ
ตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียดจนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ นอกเหนือ จาก
ข้อเสนอแนะทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยแล้วยังได้คำชี้แนะที่ทำให้เห็นหนทาง
แห่งความสำเร็จอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้รับความเข้าใจและกำลังใจจากครอบครัวบรรพชาตี
ธนะสาร ที่อบอุ่นของผมนอีกด้วย

อีกทั้งเสนอแนวความคิดที่มี ประโยชน์ต่อการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มี
ส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้การสนับสนุนข้อมูล ความดีอันเกิดจากผลงานการวิจัยครั้ง
นี้ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทุกท่านด้วยความเคารพ

มุมมองทางประวัติศาสตร์ไทยกับเพื่อนบ้านในอาเซียน

ประวัติศาสตร์แห่งชาติเป็นระบบความคิดหลักชุดหนึ่งในการอธิบายอดีตความเป็นมาของ ชาติที่ผู้คนส่วนมากในสังคม ยอมรับให้คุณค่าว่า น่าเชื่อถือถูกต้อง และเปลี่ยนแปลงได้ ยากเพราะการรับรู้ประวัติศาสตร์กระแสหลักของคนไทยได้รับการปลูกฝังผ่านกระบวนการ ชัดเจนทางสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Socialization) ซึ่งกระบวนการชัดเจนทั้ง ทางตรงและทางอ้อม กระทำโดยการสร้างประวัติศาสตร์แห่งชาติผ่าน การปลูกฝัง พื้นที่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภายใต้การจัดระบบการศึกษาผ่านหลักสูตร แบบเรียน การวัดและประเมินผล รวมทั้งบทเพลงปลุกใจ ละคร นวนิยาย และภาพยนตร์ ทางประวัติศาสตร์นำมาสู่กระบวนการหล่อหลอม สร้างสำนึก การรับรู้ และพื้นที่แห่ง ความทรงจำในอดีต โครงสร้างของกรอบแนวคิดประวัติศาสตร์ชาตินิยม การชัดเจน ทางอ้อมจะผ่านกระบวนการปลูกเร้าอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าเหตุผลหรือความเป็นจริงใน ประวัติศาสตร์ นับเป็นการประกอบสร้างความจริงได้อย่างแนบเนียนจนกลายเป็น “ประวัติศาสตร์เสมือนจริง” และผ่านกระบวนการ “ผลิตซ้ำ” อย่างต่อเนื่องนำมาสู่การ สร้าง “วัฒนธรรมมวลชน” เพื่อเผยแพร่อุดมการณ์ของรัฐแทรกซึมสู่สังคมผ่านสื่อได้ที่ละ จำนวนมากภายใต้ระบบสังคมนิยม ในปัจจุบันจึงไม่มีบุคคลที่จะรอดพ้นจากสิ่ง เร้าในด้านความคิดหรือพฤติกรรมจากสื่อมวลชน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ ศึกษามุมมองทางประวัติศาสตร์ไทยกับเพื่อนบ้านในอาเซียน โดยเน้นที่มุมมองออกจากตัว และมุมมองสะท้อนกลับทั้งสองด้าน กล่าวคือ ไทยมองเพื่อนบ้าน และเพื่อนบ้านมองไทย อันได้แก่ ประเทศพม่า เขมร และสปป.ลาว และศึกษา ให้การเกิดความเข้าใจและเกิดการ “ยอมรับอดีต เข้าใจปัจจุบัน และสานสัมพันธ์ในอนาคต”

ความหมายและที่มาของการเรียกชื่อในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในภาษาอังกฤษคำ ว่า “เอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (South-East Asia) ถูกเริ่มใช้กันทั่วไปในช่วงสงครามโลก ครั้งที่ 2 เป็นชื่อที่ฝ่ายสัมพันธมิตร โดยกองทัพเรืออังกฤษ ภายใต้ชื่อกองบัญชาการเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (South-East Asia Command : SEAC) ใช้เรียกเพื่อกำหนดพื้นที่ทาง ยุทธศาสตร์การทหาร โดยหมายถึงดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่อยู่บนผืนแผ่นดินใหญ่ อันประกอบขึ้นเป็นแหลมอินโดจีน รวมถึงดินแดนที่เป็นกลุ่มเกาะขนาดใหญ่ รวมทั้ง ประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ชาวอินเดียเรียกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่า “สุวรรณภูมิ” ส่วนคำว่า “สุวรรณทวีป” นั้นหมายถึงเกาะสุมาตราในอินโดนีเซียไม่ใช่เป็นคำ แทนทั้งภูมิภาค ส่วนชาวจีนเรียกว่า “นานยาง” และ ชาวญี่ปุ่นเรียกว่า “นานโย” หมายถึงถึง

อาณาเขตแห่งทะเลใต้ ส่วนคำว่า“เอเชียอาคเนย์”นั้นเป็นคำที่ใช้เรียกหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นต้นมา โดยอาคเนย์ (อ่านว่า อา-คะ -เน) เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤตว่า อาคเนย (อ่านว่า อาก-เน-ยะ) แปลว่า ทิศตะวันออกเฉียงใต้ คำว่า อาคเนย์ มาจากคำว่า อัคนี (อ่านว่า อัค-คะ -นี) ซึ่งแปลว่า ไฟ และเป็นชื่อ เทพแห่งไฟ ทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นทิศที่มีพระอัคนีพิทักษ์รักษาอยู่ จึงเรียกทิศนี้ว่า อาคเนย์ ส่วนคำว่า “อาเซียน”(ASEAN) เป็นคำเรียกอันมีที่มาจากชื่อของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งถูกสถาปนาขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2510 จนกระทั่งพัฒนาขึ้นมาเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. 2558 โดยมีลักษณะเป็นการรวมกลุ่มภายในภูมิภาคซึ่งมี 10 ชาติสมาชิก กระบวนการขัดเกลาทางตรงกระทำโดยการสร้างประวัติศาสตร์แห่งชาติผ่านการปลูกฝังพื้นที่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์กระทำโดยรัฐ ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางตรงภายใต้การจักระบบการศึกษาผ่านหลักสูตร แบบเรียน การวัดและประเมินผล พื้นที่ทางการเมืองและอำนาจรัฐจึงได้ผ่านการขัดเกลาฟอกจนขาวสะอาดในรูปแบบของความรู้ จนทำให้ความรู้เป็นเรื่องของอำนาจและความรุนแรงที่ไม่ใช่ในรูปแบบที่ดิบเถื่อนใช้ความรุนแรงเข้าบังคับ แต่เป็นความรุนแรงในเชิงโครงสร้างผ่านภาคปฏิบัติการของวาทกรรมในการอำพราง ซ่อนเร้น ช่วงชิง ยึดครอง พื้นที่ทางความคิด นำมาสู่การสถาปนาอำนาจ ความรู้ และความจริงที่หล่อหลอมหล่อหุ้มในมนโสน้ำนึ่งของการรับรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยมานานนับศตวรรษจนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ยาก ¹ แบบเรียนประวัติศาสตร์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการปลูกฝังและสร้างพื้นที่แห่งความทรงจำในอดีตชุดแรกของคนไทย ซึ่งผ่านกระบวนการขัดเกลาทางตรงแก่เยาวชนอย่างต่อเนื่อง นานนับทศวรรษเพื่อประกอบสร้างอดีตให้เป็นไปตามแนวทางที่รัฐต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดประวัติศาสตร์แบบชาตินิยมได้ปลูกเร้าความรู้สึกในการรักชาติด้วยกระบวนการสร้าง “ศัตร์ร่วมแห่งชาติ” การขัดเกลาทางสังคมตั้งแต่วัยเด็กนับเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญในการปลูกฝังอุดมการณ์ทัศนคติมากที่สุด ² โดยโรงเรียนและสถาบันการศึกษาล้วนมีบทบาทสำคัญในการทำสงครามยึดพื้นที่ทางความคิด (War of Position) ทางประวัติศาสตร์

ไทยมองเพื่อนบ้านกับเพื่อนบ้านมองไทย มุมมองของไทยมองพม่า พม่าถูกสถาปนาเป็น “ศัตร์ร่วมของชาติ” ด้วยการ “ฟื้นฟูหาทะเลเข้บ” จากอดีต วาทกรรมเรื่องการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 เพราะกรุงศรีอยุธยาที่มีความพินาศเสียหายที่เป็นรูปธรรมที่สุด ยิ่งความ

เสียหายมากขึ้นเท่าใด สำนึกในการสร้างศรัทธาร่วมยังมีพลังอันแรงกล้ามากขึ้นเท่านั้น ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของ“พม่า”³ ในการรับรู้ของคนไทย จึงมิใช่ประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ติดต่อกันเท่านั้น แต่ยังเป็นชาติที่โหดร้าย ทารุณ เผาทำลายล้างชาติไทย และได้รับการสถาปนาให้เป็นปัจเจกมิตร หรือ “ศัตรูตลอดกาล” ของชาติ อีกทั้งพม่ายังได้เผาทองจากอยุธยาไปสร้างเจดีย์ชเวดากอง จากการศึกษางานของนิตยาภรณ์ พรหมปัญญา และมาโนช พรหมปัญญา พบว่าพงศาวดาร พระนิพนธ์ไทยรบพม่า และแบบเรียนทั้งสามส่วนนี้เป็นพื้นฐานในการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับพม่าของคนไทย⁴ อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากวรรณคดีในช่วงต้นรัตนโกสินทร์เช่น ลิลิตตะเลงพ่าย นิราศรบพม่าที่ท่าดินแดง เป็นต้น ความอคติที่คนไทยมีต่อพม่านั้นได้มีอย่างเด่นชัดทุกๆ ที่ อุณูอดีตนายกรัฐมนตรียของพม่าเคยเดินทางมาเยือนไทยและเคยได้กล่าวขอโทษเรื่องราวในอดีต รวมทั้งได้บริจาคเงินส่วนหนึ่งในการบูรณะซ่อมแซมวิหารพระมงคลบพิตรแต่สิ่งเหล่านี้กลับไม่ได้อยู่ในความทรงจำของคนไทยเลย คนไทยส่วนใหญ่มักเข้าใจผิดพม่าอยู่สองสามสามประการ ประการแรก เรื่องทองคำสมัยเสียกรุงศรีอยุธยาที่พม่าขนเอาไปแล้วนำไปประดับไว้ยอดเจดีย์ชเวดากอง ที่พม่าขนเอาไปแล้วนำไปประดับไว้บนยอดเจดีย์ชเวดากอง มักคุเทศก์ไทยที่ไม่รู้อะไรก็ชี้มือชี้ไม้ไปบนยอดพระมหาเจดีย์ แล้วบอกติดตลกว่า “นั่นไงทองของคนไทยพม้ามันเอามาแล้ว” ตรงนี้เป็นความเข้าใจผิดที่ต้องแก้กันใหม่เพราะการนำทองส่วนหนึ่งลอกมาจากอยุธยานั้น คงเป็นไปได้ เพราะไม่ปรากฏหลักฐานการบูรณะหรือต่อเติมองค์พระเจดีย์ในยุคดังกล่าว อีกทั้งทองของเรานั้นถือเป็นทองขลย ไม่มีสิทธิ์ขึ้นไปประดับเรือนยอดพระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของเขาแน่สำหรับยอดพระเจดีย์ชเวดากองที่คนไทยรู้จัก เพราะถูกกล่อมว่ามีทองคำของอยุธยาขึ้นไปประดิษฐานอยู่ด้วยนั้น เพิ่งได้รับการบูรณะครั้งใหญ่ในรัชกาลพม่าชุดปัจจุบัน จากการศึกษารูปภาพเหตุการณ์การบูรณะ ผมต้องยอมรับว่าพลังศรัทธาชาวพม่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ด้วยถนิมพิมาภรณ์ นานาชนิด ตั้งแต่ทับทิม นิล เพชร ทองคำ และอัญมณีมีค่าจำนวนมาก ถวายเป็นพุทธบูชา โดยเฉพาะบริเวณที่เรียกว่าฉัตร และแกนของพระสถูปก่อนถึงลูกแก้ว ปรากฏสิ่งของมีค่าอันนับไม่ถ้วนเมื่อพิจารณาจากพลังศรัทธาของประชาชนชาวพม่าในปัจจุบันหรือในอดีต ที่ไม่มียามใดเลยจะว่างวัน หนุ่มสาวชาวพม่าจะมานมัสการพระเจดีย์ชเวดากองในวันหยุดสุดสัปดาห์ อาจกล่าวได้ว่า ไม่มีสถานที่ใดของเมืองอย่างกุ่มจะแออัดยัดเยียดไปด้วยผู้คนที่มาศรัทธากราบไหว้พระเจดีย์องค์มากมายเท่าที่นี้⁵

พม่ามองไทย สุเนตร ชุตินธรานนท์กล่าวว่า การมองประเทศไทยในสายตาของชาวพม่า มีการมองอย่างไม่เป็นเอกภาพขึ้นอยู่กับว่าใครมอง เพราะรัฐบาลพม่ามองอย่างหนึ่ง แรงงาน

พม่าก็อย่างหนึ่งนักธุรกิจซึ่งมีความสัมพันธ์กับธุรกิจชายแดนก็จะมองอย่างหนึ่งซึ่งถ้า มอง
 ในบริบทการเมืองด้วยสำนึกการเมืองชาตินิยมแล้วประเทศไทยในอดีตไม่ได้มีความ สำคัญ
 ในสายตาของพม่าเมื่อพม่าจะปลุกเร้าสำนึกชาตินิยมจะไม่พูดถึงไทยเลย แต่พูดถึง
 “สงครามอังกฤษ ” นี่เป็นตัวตั้ง ต่างจากไทยเราซึ่งพอเราจะรักชาติเมื่อไหร่ เราก็จะมี
 “ก้านกล้วย” แอนิเมชัน หรืออะไรต่ออะไรเกี่ยวพันกับพม่าไปหมด ชุลมุนชุลลก แต่พม่า
 ไม่มีจนกระทั่งหลังปี 1988... เราก็มีการแผ้วถนธรรมไปในพม่าเยอะ ไม่ว่าจะ เป็น
 วัฒนธรรมบันเทิง เพลง การท่องเที่ยวสินค้าไทย เป็นสินค้าที่อยู่ตลาดบนของพม่า เช่น
 เครื่องสแตนเลสตราหัวม้าลายเป็นที่นิยมสิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการที่พม่ารับรู้ไทยในอีก
 อิมเมจหนึ่งด้วยเหมือนกันเหมือนเรามองสินค้าเกาหลี ญี่ปุ่น แตกต่างจากสินค้าจีน จาก
 การศึกษางานเรื่องพม่าอ่านไทยพบว่าชาวพม่ารู้สึกชื่นชมในศิลปวัฒนธรรมด้านการดนตรี
 การแสดงฟ้อนรำหรือนาฏศิลป์ของไทย⁶ ซึ่งมีอิทธิพลต่อดนตรีพม่าอยู่มากเพลงแม่บทของ
 ไทยหลายเพลงถูกนำไปแพร่หลายจากเคลย์ศึกคราวเสียกรุงอยุธยา การใช้สินค้าไทยใน
 พม่าตอนนี้เป็นเสมือนเครื่องบ่งบอกฐานะทางสังคมและยังมีความนิยมหลายอย่างที่พัฒนา
 มากขึ้นอีกประการหนึ่งคือคนพม่าจะมีมุมมองที่แตกต่างกับรัฐบาล ประวัติศาสตร์ชาตินิยม
 ของพม่าที่มีต่อคนไทยในสายตารัฐบาลนั้นจึงไม่ได้ผลในการปลุกเร้ามากนัก ส่วนเรื่อง
 สงครามยุทธหัตถีที่เป็นที่รับรู้และแพร่หลายในหมู่คนไทยคือเรื่องที่เขียนไว้ในพงศาวดาร
 กรุงศรีอยุธยาที่ชำระขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นก่อนจะถูกถ่ายทอดผ่านงานเขียนที่มี
 อิทธิพลต่อสังคมในวงกว้าง อาทิ ลิลิตตะเลงพ่าย พงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาพระ
 นิพนธ์ไทยรบพม่าและพระประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราชของสมเด็จพระเจ้า กรมพระยา
 ดำรงราชานุภาพบันทึกประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่กว่านั้น เช่นพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับ
 หลวงประเสริฐฯ ที่ชำระขึ้นในสมัยอยุธยา (พ.ศ.2223) ก็มีความผิดแผกไปจากพงศาวดาร
 และเรื่องที่ชำระหรือเขียนกันในสมัยหลังแต่ยังมีประเด็นสำคัญยุติต่อกันอยู่คือต่างระบุถึง
 การชนช้างระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและพระมหาอุปราชา จนพระมหาอุปราชา
 สิ้นพระชนม์กับคอช้างแต่ถ้าพิจารณาในพงศาวดารพม่าฉบับอุกาลาและฉบับหอแก้ว จะ
 พบว่าผิดแผกไปจากหลักฐานข้างฝ่ายไทยมากไม่ว่าจะเป็นในด้านสมรภูมิรบและการ
 สิ้นพระชนม์ของจอมทัพพม่ากล่าวว่าพระมหาอุปราชาถูกยิงสิ้นพระชนม์ไม่ใช่ถูกพระแสง
 ของเจ้า สาเหตุที่พระมหาอุปราชาสิ้นพระชนม์ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัด⁷

ไทยมองเขมร เบญจวรรณ นาราัจจ์ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับงานศึกษากัมพูชาที่มีใน
 ประเทศไทยได้วิเคราะห์ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกัมพูชาไม่ว่าจะเป็นการขยาย
 อาณาจักรกัมพูชาในยุคนครวัด การตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส และการปกครองของ

เขมรแดง ล้วนส่งผลกระทบต่อไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น กระนั้นความเข้าใจและความรู้ของคนไทยที่มีต่อกัมพูชายังค่อนข้างจำกัด ส่งผลทำให้ทั้งไทยและกัมพูชายังมี “ความไม่รู้จักกัน ไม่เข้าใจกัน อคติ” ต่อกันและกันอย่างฝังรากลึก ซึ่งในบางเวลาก็ปะทุขึ้นเป็นเหตุการณ์รุนแรงที่กระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น เมื่อต้นปี พ.ศ. 2546 มีการจลาจลในกรุงพนมเปญที่อ้างว่าเกิดจากดาราสาวไทยกล่าวทวงสิทธินครวัด เป็นต้น⁸ และชิปดี บัวคำศรี กล่าวว่าในการรับรู้เกี่ยวกับกัมพูชาของไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของตลาดการค้าชายแดนและบ่อนการพนัน นครวัด นครธม และกรุงพนมเปญ⁹ และภาพลักษณ์ของเขมรในสายตาคนไทยมีลักษณะคบไม่ได้ เช่นคำว่า “ขอมแปรพักตร์” เมื่อสยามมีช่องว่างหรืออ่อนแอลงเมื่อใดขอมก็มักจะกระด้างกระเดื่อง จะลอบเข้ามากวาดต้อนผู้คนหรือแข็งเมือง หรือบรรยายไว้ในพงศาวดารไทยว่า “แผ่นดินกัมพูชประเทศกูรูราช ผู้ใดครองราชย์สมบัติ จิตมักเป็นสันดานพาลทุจริต”¹⁰ นอกจากนี้ภาพลักษณ์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันยังคงมีลักษณะเป็นรองหรือด้อยกว่าเสมอ มายาคติเรื่องพระยาละแวก มีอิทธิพลต่อการรับรู้และความเข้าใจ (Perception) ความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชาในหมู่คนไทยเสมอมา ความเข้าใจว่ากัมพูชาขอหาเรื่องประเทศไทย ไม่สำนึกในบุญคุณของคนไทยเป็นพวกที่ไว้ใจไม่ได้ ก็คืออคติที่ถูกปลูกฝังอยู่ในความคิดของคนไทยมานาน ด้วย “ตำนาน” พระยาละแวกนั่นเองพระยาละแวกคือกษัตริย์เขมรที่ยกทัพมากวาดต้อนผู้คนในเขตสยามเมื่อครั้งที่สมเด็จพระนเรศวรฯกำลังติดพันอยู่กับศึกพม่าในที่สุดพระยาละแวกผู้นี้ถูกพระนเรศวรประหารชีวิต และเอาเลือดมาล้างเท้าใน “พิธีปฐมกรรม” อันลือลั่นแต่สิ่งที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่รู้ก็คือ พิธีปฐมกรรมดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นจริงเพราะมีหลักฐานสเปนร่วมสมัยระบุไว้ชัดเจนว่าพระยาละแวกสามารถหนีไปเมืองลาวได้อย่างปลอดภัยและไม่มีการเอ่ยถึงพิธีปฐมกรรมแต่อย่างใดแต่ตำราประวัติศาสตร์ไทยยังคงพร่ำสอน “ตำนาน” พระยาละแวกอยู่ต่อไปเพื่อตอกย้ำว่าเขมรมีหน้าที่ต้องจงรักภักดีต่อสยามตลอดไป

เขมรมองไทย จากการศึกษางานเรื่องเขมรภกสยามของศานติ ภัคดีคำพบว่า ทศนคติที่กัมพูชามีต่อไทยกับเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนเกินกว่าคนทั่วไปจะเข้าใจ ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยสร้างความเป็นผู้ร้ายให้กับพม่าอย่างไร ประวัติศาสตร์นิพนธ์กัมพูชาก็เขียนถึงไทยในทำนองเดียวกัน เรามักจะจดจำเกี่ยวกับการเสียดกรุงศรีอยุธยาทั้ง 2 ครั้งกับพม่า แต่กลับลืมบาดแผลที่สร้างไว้ให้กับกัมพูชาอย่างสิ้นเชิง เช่นนับตั้งแต่เหตุการณ์ที่ไทยอพยพลงมาแล้วเข้ายึดครองดินแดนเขมรทำให้เขมรเสื่อมอำนาจลง เหตุการณ์ตีเองพระนคร ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าสามพระยา จนทำให้กัมพูชาต้องย้ายราชธานี

ไปอยู่ที่บาसान พนมเปญ และลลวตามลำดับ แบบเรียนประวัติศาสตร์กัมพูชาสำหรับ
 ชั้นมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาก็ยังให้ความสำคัญกับความรักชาติเช่นกัน มีประเด็นที่ใน
 ประวัติศาสตร์กัมพูชาที่กล่าวถึงไทยในแง่ลบอย่างน้อยๆ 4 ประเด็นหลักคือ 1.แบบเรียน
 ประวัติศาสตร์ของกัมพูชาก็ยังคงเสนอภาพว่าไทยเป็นผู้รุกรานดินแดนกัมพูชาเมื่อไทย
 อพยพลงมาจากยูนนานแล้วได้เข้ารุกรานและขับไล่เขมรจากดินแดนสุโขทัยซึ่งเป็นดินแดน
 ของเขมรไทยรุกรานบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาด้วยเหตุที่ผู้นำไทยสองคนวิวาทกับ
 เจ้าเมืองเขตเขมร หลังจากเมืองสวรรคโลกถูกตีได้เจ้าเมืองเขตเขมรต้องหลบหนีออกจาก
 สุโขทัย ประมาณ ค.ศ. 1220 ผู้นำไทยคนหนึ่งได้ขึ้นเสวยราชย์โดยมีนามว่า อินทรบดินท
 ราทิตย์ 2.หนังสือแบบเรียนประวัติศาสตร์ของกัมพูชายังเน้นเนื้อหาไปที่ความสัมพันธ์
 ระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาโดยเฉพาะในด้านการสงครามระหว่างไทย-กัมพูชาเป็น
 หลักและเมื่อไทยตีเขมรได้ก็จะกวาดต้อนผู้คนชาวเขมรกลับไปยังประเทศไทย สรุปได้ว่าใน
 ความรับรู้ของคนกัมพูชาทั่วไป กองทัพไทยเป็นผู้ทำลายเมืองพระนคร(นครธม) อันเป็น
 ราชธานีอันยิ่งใหญ่ของอาณาจักรเขมรโบราณ และได้ปล้นสะดมเอาทรัพย์สินเงินทอง และ
 แรงงานไปจากเมืองพระนครเป็นจำนวนมากเช่น 3.สงครามครั้งที่สมเด็จพระนเรศวร
 มหาราชทรงตีเมืองลลวในปี พ.ศ. 2136 เป็นเหตุการณ์สุดยอดที่แสดงให้เห็นถึงความ
 เหนือกว่าของไทยต่อกัมพูชาและเป็นที่จับใจของชาวไทยอย่างยิ่งคือเมื่อกล่าวถึงเหตุการณ์
 ครั้งพระนเรศวรตีเมืองลลวโดยจับสมเด็จพระสัตธาแล้วกุมตัวมากระทำพิธีปฐมกรรมคือ
 ตัดศีรษะเอาโลหิตมาชำระพระบาทในหนังสือ "ประวัติศาสตร์เขมร" ภาค 2 ของ ตรึง เจีย
 (ตรึง งา)มีข้อความตอนหนึ่งว่า "ทุกวันนี้ที่วัดใหญ่ชัยมงคลที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 มีรูปภาพ 2 แผ่นใหญ่ควรให้สะเทือนใจ รูปที่ 1 เป็นรูปกษัตริย์เขมรประทับอยู่บนเก้าอี้หนึ่ง
 ตัว มีเชือกผูกพระบาทและพระหัตถ์เอาไว้รูปที่ 2 แสดงถึงบุรุษคนหนึ่งนั่งห่มขาวกำลัง
 คุกเข่าเอาโลหิตกษัตริย์เขมรไปล้างพระบาทให้กษัตริย์สยามภาพของไทยสมัยต้นกรุง
 รัตนโกสินทร์ในความรู้สึกของแบบเรียนประวัติศาสตร์กัมพูชาก่อนข้างเสนอภาพในด้านลบ
 และมักเสนอแต่ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการรุกรานและการเข้าไปยึดครองดินแดน
 กัมพูชาบางส่วนของไทยรวมทั้งการเกณฑ์เอาชาวเขมรของไทยเพื่อนำไปเป็นกำลังในการ
 สร้างบ้านเมืองไทยเท่านั้นอย่างไรก็ดีในแบบเรียนประวัติศาสตร์กัมพูชาก็กล่าวถึง
 ประเทศเวียดนามก็ปรากฏภาพเวียดนามผู้รุกรานกัมพูชาที่คล้ายคลึงกัน" 4.เหตุการณ์เรื่อง
 เขาพระวิหาร จากการศึกษาของชาญวิทย์ เกษตรศิริพบว่าปัญหาเขาพระวิหารได้กลายเป็น
 ที่มาของความขัดแย้งระหว่างประเทศก็ด้วยปัญหาทางการเมือง อันเป็นผลพวงมาจากลัทธิ
 ชาตินิยมกับประวัติศาสตร์บพร่อง "ปราสาท" กับ "เขาพระวิหาร" ใช้หลอกหลอนชาว

สยามกับกัมพูชาอย่างน้อยก็ 3 ครั้ง ในช่วง 70 ปีที่ผ่านมา ครั้งแรกคือในสมัยสงครามอินโดจีน ในช่วง พ.ศ. 2483-2484 คดีขึ้นศาลโลก ณ กรุงเฮก ในปี พ.ศ. 2505 ครั้งที่สามในกรณีที่ยกทัพนำเขาพระวิหารไปขึ้นทะเบียนมรดกโลกกับยูเนสโก พ.ศ. 2551-2552 เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ฝังอยู่ในสมณโศคติ จิตสำนึก ความคิด ความเชื่อของคนไทยและกัมพูชาที่ “จุดปูปติดต้บ”¹¹

ไทยมองลาว การรับรู้เรื่องลาวในสายตาคนไทยผ่านแบบเรียนนั้นกรกิต ชุ่มกานต์ วิเคราะห์ว่ามีใน 3 ลักษณะคือ ลาวเป็นบ้านพี่เมืองน้องที่ดีของไทยในฐานะเป็นรอง (เป็นมิตรที่ดีในการต่อต้านพม่า) ลาวมีฐานะเป็นประเทศที่ต่ำกว่าไทย (ในลักษณะของการอพยพเข้ามาในดินแดนไทยเพื่อหนีร้อนมาพึ่งเย็นและเป็นประเทศราชของไทย) ลาวมีฐานะเป็นตัวปัญหาของไทย (ในกรณีของกบฏเจ้าอนุวงศ์) ในกรณีประวัติศาสตร์กบฏเจ้าอนุวงศ์ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นั้นเป็นประวัติศาสตร์ที่มีมุมมองที่น่าสนใจมากที่สุดเหตุการณ์หนึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาว ไทยจะรับรู้และมีมุมมองที่ชนะจากบันทึกในพงศาวดารดังมีข้อความตอนหนึ่งว่า “พุทธ ศักราช ๒๓๖๙ เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ เป็นกบฏต่อกรุงเทพมหานครยกทัพเข้ามายึดเมืองนครราชสีมา ... ไปถึงทุ่งสำริดท่านผู้หญิงโม่รวบรวมกำลังหญิงชายเข้าต่อสู้อย่างตะลุมบอนกองทหารเวียงจันทน์แตกพินาศ เจ้าอนุวงศ์ถอยทัพกลับไปสุดกองทัพอไทยยกตามไปปราบจับตัวเจ้าอนุวงศ์ได้ท่านผู้หญิงผู้กล้าหาญได้นามว่าเป็นวีรสตรี...ปรากฏในพงศาวดารมาจนทุกวันนี้” ทางฝ่ายสยามเมื่อเห็นทางเวียงจันทน์คิดการกบฏ จึงได้จัดทัพขึ้นไปปราบปราม สุดท้ายก็ตีเวียงจันทน์ได้แล้วจับเจ้าอนุวงศ์และเชื้อพระวงศ์มาขังประจานที่ท้องสนามหลวง เจ้าอนุวงศ์ถูกขัง 7-8 วัน ก็ถึงแก่พิราลัยเมื่อชันษา 61 ปี ครองราชย์จาก พ.ศ. 2347-2370 รวม 23 ปี เป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายของเวียงจันทน์ ผลพวงจากสงครามครั้งนี้ซึ่งเจ้าอนุวงศ์พ่ายแพ้ต่อศึก ทำให้เวียงจันทน์ถูกเผาทำลาย ผู้คนถูกกวาดต้อนให้มาตั้งบ้านเรือนในเมืองต่างๆ ของสยาม ในแบบเรียนของไทยปรากฏยังมีแนวคิดชาตินิยมแฝงอยู่มาก โดยเฉพาะเรื่องการเสียดินแดนนั้นได้ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงสถานภาพของลาวว่าเคยเป็นส่วนหนึ่งมาก่อน ในแบบเรียนของกรมวิชาการตอนหนึ่งกล่าวว่า “แม้จะมีเหตุการณ์ที่ทำให้อาณาจักรล้านช้างต้องแยกตัวออกมาจากอาณาจักรไทยและอิทธิพลของตะวันตกเข้ามา แต่ความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมระหว่างไทยกับอาณาจักรล้านช้างไม่เคยสูญสิ้น”¹²

ลาวมองไทย ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เมื่อมีโครงการจะสร้างภาพยนตร์เรื่อง “วีรกรรมท้าวสุรนารี” ชาวการกระทบกระทั่งระหว่างไทย-ลาวก็ปรากฏยังไม่มีการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 24 เมื่อ พ.ศ. 2551 ที่จังหวัดนครราชสีมาซึ่งนักประวัติศาสตร์ไทยบางท่านออกมาเตือนว่าไม่ควรนำเรื่องวีรกรรมที่ทุ่งสัมฤทธิ์มาแสดงในพิธีเปิด ถ้าไม่ยากให้เกิดความขุ่นข้องหมองใจกับเพื่อนบ้านในขณะที่แบบเรียนชั้นประถมฯ มัธยมฯ และหนังสือประวัติศาสตร์ที่วางขายในลาว แล้วพบว่าเจ้าอนุวงศ์คือ “มหाराช” คือ “วีรกษัตริย์” ผู้พยายามกู้ชาติ แถมยังมีบทตอบโต้วีรกรรมยาโมอย่างเผ็ดร้อน เหตุการณ์สงครามครั้งนี้ถูกเรียกชื่อแตกต่างกันไปกันโดยขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละฝ่าย โดยเจ้าอนุวงศ์ถูกฝ่ายลาวใช้เป็นสัญลักษณ์ของการการต่อสู้เพื่อปลดแอกจากการปกครองของไทยคนลาวมองว่า เจ้าอนุวงศ์คือ “พระนเรศวร” ในเวอร์ชันลาว จึงเรียกชื่อเหตุการณ์ครั้งนี้ว่าเป็น “สงครามกู้เอกราช” ทั้งยังยกย่องให้เจ้าอนุวงศ์เป็นวีรบุรุษของชาติมาตลอด ไม่ว่าจะเป็ดยุคการปกครองรูปแบบพระราชอาณาจักรลาวหรือยุคสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็ตาม ในทางตรงกันข้าม ฝ่ายไทยมองการบุกรุกของเจ้าอนุวงศ์ว่าเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของอาณาจักรไทย จึงเรียกชื่อเหตุการณ์นี้ว่า “กบฏเจ้าอนุวงศ์” เหตุการณ์นี้จึงมองได้ว่ามีใช้การทั้งการกอบกู้เอกราชและการกบฏ แต่เป็นสงครามช่วงชิงอำนาจตามปกติ เหมือนกับที่รัฐต่างๆ ในยุคนั้นช่วงชิงอำนาจกัน ยุคสมัยของทั้งสมเด็จพระนเรศวรและเจ้าอนุวงศ์ล้วนเป็นยุคซึ่งสิ่งที่เรียกว่า “ประเทศ” หรือ “รัฐชาติ” (Nation State) ยังไม่อุบัติขึ้นเป็นยุคที่การรบเป็นสงครามระหว่าง “กษัตริย์” กับ “กษัตริย์” มิใช่สงครามระหว่าง “ประเทศ” กับ “ประเทศ” ยุคนั้นความคิดเรื่อง ‘รัฐชาติลาว’ กับ ‘รัฐชาติไทย’ ยังไม่เกิดผู้นำทั้งสองฝ่ายไม่มีสำนึกเรื่องนี้ สงครามระหว่าง ‘กรุงเทพฯ’ ของรัชกาลที่ 3 กับ ‘เวียงจันทน์’ ของเจ้าอนุวงศ์ไม่ต่างกับสงครามระหว่างอยุธยา กับ พิษณุโลกก่อนเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 พ.ศ. 2112 สุเนตร ชุตินธรานนท์ วิเคราะห์ไว้ว่า “เอกราช” ของอาณาจักรสมัยโบราณต่างกับ ‘เอกราช’ ของ ‘รัฐชาติ’ สมัยนี้ สมัยโบราณมีเมือง ‘เอกราช’ กับ ‘ประเทศราช’ เมืองเอกราชไม่ต้องส่งบรรณาการไม่ต้องถูกกวาดต้อนแรงงานในขณะที่เมืองประเทศราชนั้นต้องทำสิ่งเหล่านี้

ธงชัย วินิจจะกุล นักประวัติศาสตร์และอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน-เมดิสัน สหรัฐอเมริกายังเคยเสนอว่า กษัตริย์บนแผ่นดินใหญ่อุษาคเนย์ยุคนั้นมีแนวคิด “จักรพรรดิราช” หรือการเป็น “ราชาเหนือราชา” ที่รับมาจากพระเจ้าอโศกมหาราชกษัตริย์ผู้มีศรัทธาในพุทธศาสนาแห่งชมพูทวีป (อินเดีย) โดยจักรพรรดิราชต้องมีรัตนะ (สมบัติ) ๗ ประการที่เกิดจากบุญบารมี คือจักรแก้ว ช้างแก้ว ม้าแก้ว มณีแก้วนางแก้ว ขุนคลังแก้ว และขุนพลแก้วเมื่อมีครบแล้วพระองค์ก็จะแผ่ขยายอำนาจผ่านการขอพระราชธิดาในกษัตริย์ต่างเมือง

เป็นพระมหากษัตริย์แห่งเมืองท่าศึก เป็นต้น อันเป็นที่มาของพระเกียรติยศและทรัพยากรต่างๆที่จะเรียกเอาได้ในภายหลังแต่ไม่ได้มีความคิดเรื่องอธิปไตยเหนือดินแดนทุกตารางนิ้วแต่อย่างใด อติศร เสนอแย้ม จากสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาฯ ซึ่งทำวิจัยเรื่อง 'ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในสายตาของคนลาว' โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จากการศึกษาพบว่า คนลาวคิดว่าคนไทยดูถูกเขามากที่สุดโดยเปรียบเทียบกับหลายชาติที่เรายกมาเป็นตัวอย่างให้เขาพิจารณา ได้แก่ อเมริกาจีน เวียดนาม ญี่ปุ่น กัมพูชา และไทย คิดเป็นร้อยละ 56 ส่วนอันดับสองคืออเมริกา ร้อยละ 31 นอกนั้นจะไม่มากเท่าไรเมื่อถามว่าคนไทยกลุ่มไหนที่เขารู้สึกว่าชอบดูถูกคนลาวมากที่สุดร้อยละ 40 ตอบว่าศิลปิน นักร้อง ดาราโทรทัศน์ รองลงมาคือ สื่อมวลชนไทย ร้อยละ 27 โดยสื่อบ้านเราชอบเอาเรื่องบางอย่าง เช่น ชาติพันธุ์อาจทำโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น โฆษณาที่ให้ชาวเขาร้องเพลงชาติแต่ร้องเพลงลอยกระทง การพูดไม่ชัด หรือคนใช้เป็นคนลาว พูดภาษาอีสานเป็นการนำเอาเรื่องราวตรงนั้นมาใช้เพื่อความขบขันบางทีก็ปรากฏในสื่อภาพยนตร์ต่างๆ คือการเอาเรื่องที่เป็นปมของคนอื่นมาสื่อเป็นเรื่องขบขันและทำกันจนคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาคนผลิตสื่อของบ้านเราอาจจะไม่ได้มองว่า สื่อมันสามารถข้ามเขตข้ามพรมแดนได้โดยเฉพาะกับประเทศที่มีชายแดนติดกันเขาก็ได้ดูได้บริโภคด้วย ซึ่งวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตอาจตั้งใจไว้เช่นกันในประเทศแต่พอมันข้ามไปมันกระทบความรู้สึกกับคนที่เขาถูกเสียดสีถากถาง เช่นกรณีหนังสือ SPICY ที่บอกว่า ผู้หญิงสวย ภาษาลาวบอกว่า “สวยตายท่า” ถ้ายูบบอกว่า “แหกตาสามัคคี” ซูเปอร์แมนเป็น “บั๊กอึดถลาลม” หรือไททานิคเรียกว่า “ซูรักเรือล่ม” ซึ่งไม่เป็นความจริง ไม่เคยมีคำแบบนี้ในลาวตรงนี้เป็นกรณีต่างๆ ที่ทำให้คนลาวรู้สึกไม่พอใจ¹³ “ไทยในการรับรู้และความเข้าใจ สปป. ลาว ” ข้อค้นพบโดยรวมคือ การรับรู้ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับภูมิหลัง ประสบการณ์ความเชื่อ และภาวะอารมณ์เข้ามาเกี่ยวพันมากขึ้น ปัจจุบันสื่อเปิดกว้างมากขึ้นลาวดูสื่อไทยอันดับ 1 ส่วนสินค้าของไทยนั้นลาวนำเข้าประมาณ 70% รองจากจีนที่ประมาณ 80-90% ทศนคติที่มีต่อไทย มองว่ามีความไม่สงบวุ่นวายก็เพราะดูข่าวจากสื่อไทย เห็นว่าไทยเป็นต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจของลาวขณะที่การเมืองลาวมีลักษณะผูกขาด จึงทำให้มองว่าการเมืองไทยมีความยุ่งเหยิงสับสน ในส่วนนักธุรกิจก็มองความมั่งคั่งของเศรษฐกิจไทยเป็นหลักความน่าเชื่อถือของนักธุรกิจไทยน่าเชื่อถือน้อยกว่าจีนและเวียดนามขณะที่นักศึกษา นั้นมองว่า เหตุผลที่ไม่ชอบไทยส่วนใหญ่มาจาก “ปมประวัติศาสตร์” ที่มาจากตำราเรียน ส่วนแรงงานนั้นบางคนก็ถูกไถ ถูกเอารัดเอาเปรียบ จิตสำนึกเป็นเรื่องที่สร้างยาก แต่ก็ต้องสร้างรัฐต้องหาแนวทางตัวกลางในการสื่อภาพลักษณ์ ความรู้ที่ถูกต้อง เพราะมันสำคัญ

จำเป็นต่อการสร้างความเข้าใจในสังคมสมัยใหม่¹⁴ ความไม่รู้(อวิชชา) นั้นน่ากลัว แต่อคติที่มีต่อเพื่อนบ้านนั้นเป็นสิ่งที่อันตรายเป็นอย่างยิ่ง การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เป็นสิ่งที่จะต้องกลับมาทบทวนเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์เพื่อให้ “ยอมรับอดีต เข้าใจปัจจุบัน สานสัมพันธ์ในอนาคต” แม้ว่าประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐานของการสร้างองค์ความรู้ แต่การเขียนประวัติศาสตร์ไม่ใช่สิ่งที่บริสุทธิ์อันเกิดจากการแสวงหาความรู้ที่ผุดผ่อง ปราศจากอคติ หากแต่เป็นการประกอบสร้าง เชื่อมโยงเรื่องราวมาร้อยเรียงต่อกันเพื่อผลิตเรื่องเล่าชุดหนึ่งให้มีพลังน่าเชื่อถือ และใช้เรื่องเล่าดังกล่าวสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดแบบประวัติศาสตร์ชาตินิยมซึ่งปะปนกันระหว่างความจริง กับการสอดแทรกมายาคติ อารมณ์ และความรู้สึก

ข้อเสนอแนะ การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบันจึงควรมุ่งเน้นไปที่ “ยอมรับอดีต เข้าใจปัจจุบัน สานสัมพันธ์ในอนาคต” โดยเราจะต้องเข้าใจในธรรมชาติของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่รบกันเพื่อผลประโยชน์ของแต่ละรัฐในอดีต ไม่มีรัฐใดที่เป็นพระเอก หรือผู้ร้าย แต่ละรัฐล้วนมีเหตุผลและความจำเป็นในอดีต ความจำเป็นส่วนมากมาจาก 2 เหตุผลหลักคือในทางการเมืองคือแนวคิดเรื่องจักรพรรดิราชและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้การทำสงครามจึงเป็นหนทางในเวลานั้นในการนำมาสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละรัฐ โดยส่วนมากแต่ละรัฐจะทำสงครามกันเมื่อมีผลประโยชน์ที่ขัดแย้งหรือไม่ลงตัวระหว่างกันและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ความคิดเรื่องประเทศหรือรัฐชาติยังเป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้น เป็นเรื่องราวระหว่างอาณาจักรและรัฐราชวงศ์เท่านั้น แต่การประกอบสร้างประวัติศาสตร์แบบชาตินิยมยุคหลังให้เป็น “วาทกรรมหลัก” หรือประวัติศาสตร์กระแสหลักนั้นได้ครอบงำความคิด เกิดมายาคติ นำมาสู่การเกลียดชังเพื่อนบ้าน โดยละเอียดในการเรียนรู้และทำความเข้าใจในอดีต เข้าใจปัจจุบันว่าโลกในยุคโลกาภิวัตน์มีการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การอยู่อย่างโดดเดี่ยวในประชาคมโลกนั้นเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญ การมีอคติต่อเพื่อนบ้านนอกจากจะไม่สร้างประโยชน์อันใดแล้ว อาจนำมาสู่ความขัดแย้งที่ไม่มีวันรู้จัก เราไม่ควรไปพินผอยหาตะเข็บเพื่อเปิดรอยบาดแผลให้กว้างขึ้น การนำอดีตมาตัดสินปัจจุบันนอกจากจะเกิดอาการผิดฝาผิดตัวแล้ว ยังนำมาสู่การผิดใจกับเพื่อนบ้าน เราจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติใน

การเมืองเพื่อนบ้านด้วยการลอบคดียอกไป เข้าใจและมองเพื่อนบ้านด้วยใจเป็นกลาง สานสัมพันธ์ในอนาคตจึงเป็นทางออกที่หลงเหลืออยู่ของประชาคมอาเซียนที่ทำให้ภูมิภาคนี้สามารถเพิ่มอำนาจ และศักยภาพในการต่อรองแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อนำมาสู่ความมั่นคงและความมั่งคั่งร่วมกัน เพราะสามัคคีในคือพลังในการสร้างเอกภาพให้อาเซียนมีความเข้มแข็ง มีพลวัต และความยั่งยืนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

¹ สุเนตร ชุตินธรานนท์,บรรณาธิการรวบรวม พม่าอ่านไทย : ว่าด้วยประวัติศาสตร์และศิลปะไทยในทศวรรษพม่า. (กรุงเทพฯ : มติชน), 2542

² วัชรพล พุทธิรักษา,บทสำรวจความคิดทางการเมืองของ อันโตนิโอ กรัมสซี. (กรุงเทพฯ : สมมติ, 2557), หน้า 125

³ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สังคมและวัฒนธรรม. (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540) หน้า 41.

⁴ นิธิ เอียวศรีวงศ์. ชาติไทย เมืองไทย แบบเรียนและอนุสาวรีย์ ว่าด้วยวัฒนธรรมรัฐ และรูปการจิตสำนึก. (กรุงเทพฯ : มติชน, 2547) หน้า 64

⁵ สุเนตร ชุตินธรานนท์ และคณะ. ทศนคติเหยียดหยามเพื่อนบ้านผ่านแบบเรียนชาตินิยมในแบบเรียนไทย. (กรุงเทพฯ : มติชน, 2551) หน้า (14)

⁶ พวงทอง ภวัครพันธุ์ . “สงคราม การค้า และชาตินิยม ในความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา”.กรุงเทพฯ : มุลินีโตโยต้าประเทศไทย, 2552

⁷ นิตยาภรณ์ พรหมปัญญาและมาโนชพรหมปัญญา. พม่าในแบบเรียนไทย. ในสุเนตร ชุตินธรานนท์และคณะ.ทศนคติเหยียดหยามเพื่อนบ้านผ่านแบบเรียน. (กรุงเทพฯ : มติชน),2551 หน้า 83

⁸ เรื่องเดียวกัน หน้า 16

⁹ เทพมนตรี ลิมปพยอม. ชเวดากอง : ทองอยุธยา ?.เข้าถึงได้ที่ <http://talk.mthai.com/topic/11470>

¹⁰ สุเนตร ชุตินธรานนท์, บรรณาธิการรวบรวม. พม่าอ่านไทย : ว่าด้วยประวัติศาสตร์และศิลปะไทยในทศวรรษพม่า. (กรุงเทพฯ : มติชน), 2542

¹¹ <http://www.goodreads.com/book/show/16225453>

¹² บันทึกสัมภาษณ์เรื่อง มอง"ไทย-พม่า"ผ่านสายตา"ดร.สุเนตร"ก่อน “บุกอยุธยา ค้นหาพระนเรศวร” 26 พ.ค. ในhttp://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1335952151&gripid=06&catid=08เมื่อ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 เวลา 19:33:11 น.

¹³ สุเนตร ชุตินธรานนท์. "พม่ารบไทย-ว่าด้วยการสงครามระหว่างไทยกับพม่า" เข้าถึงได้ที่<http://entertainment.hunsa.com/detail.php?id=7106>

¹⁴ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. <http://movie.mthai.com/movie-news/37284.html>
อ่าวไว้ในสุจิต เมืองสุข. ก่อนเป็นตำนาน “สมเด็จพระนเรศวร”

¹⁵ เบญจวรรณ นาราัจจ์. งานศึกษากัมพูชาที่มีในประเทศไทย : สำนวณสถานภาพ
องค์ความรู้. กรุงเทพฯ : คลังนาวิทยา, 2552 หน้า 1

¹⁶ ธิบัติ บัวคำศรี. ประวัติศาสตร์กัมพูชา. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2547

¹⁷ อ่าวไว้ใน ธิบัติ บัวคำศรี. กัมพูชาในแบบเรียนของไทย. ในสุนทร ชุตินธรา
นนท์และคณะ. ทัศนคติเหยียดหยามเพื่อนบ้านผ่านแบบเรียน. (กรุงเทพฯ : มติชน), 2551
หน้า 170

¹⁸ พวงทอง ภาวครพันธ์. “สงคราม การค้า และชาตินิยม ในความสัมพันธ์ไทย-
กัมพูชา”. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย, 2552 หน้า คำนำ

¹⁹ สุเจน กรรพฤทธิ์. ตามรอยเจ้าอนุวงศ์ คลิปประวัติศาสตร์ไทย-ลาว. กรุงเทพฯ
: สารคดี, 2555

²⁰ ศานติ ภัคดีคำ. เขมรรถสยาม. (กรุงเทพฯ : มติชน), 2553. หน้า 4

²¹ <http://www.oknation.net/blog/thongtham/2010/02/09/entry-1>

²² ศานติ ภัคดีคำ. เรื่องเดียวกัน. หน้า 6

²³ ธิบัติ บัวคำศรี. ความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา ทั้งรักทั้งชัง. ใน กรุงเทพธุรกิจ. 2546.(
6 กุมภาพันธ์). ความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชาทั้งรักทั้งชัง.[Online] Available URL ;
<http://www.sac.or.th/newwicha/new584.htm>

²⁴ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ลัทธิชาตินิยมไทย/สยามกับกัมพูชาและกรณีศึกษาเขาพระ
วิหาร. (กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์), 2552 หน้า 4

²⁵ อ่าวอิงจากบทความเรื่อง ปฏิกริยาหนังสือพิมพ์ 'กัมพูชา' บอกละโมบไร
ขีดจำกัด ในหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2551
<http://prachatai.com/journal/2008/08/17578>

²⁶ ศานติ ภัคดีคำ. เขมร "เขม่น" ไทย ในแบบเรียนประวัติศาสตร์กัมพูชา.(
ศิลปวัฒนธรรม : ปีที่ 24 ฉบับที่ 5), 2546

²⁷ กรกิต ชุ่มกานต์. ลาวในแบบเรียนของไทย. ใน สุนทร ชุตินธรานนท์และคณะ.
ทัศนคติเหยียดหยามเพื่อนบ้านผ่านแบบเรียน. (กรุงเทพฯ : มติชน), 2551

²⁸ สุเจน กรรพฤทธิ์. ตามรอยเจ้าอนุวงศ์ คลิปประวัติศาสตร์ไทย-ลาว. กรุงเทพฯ
: สารคดี, 2555

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก นิธิโรจน์ วรชาติธนะสาร

วัน เดือน ปีเกิด

14 ธันวาคม พ.ศ. 2512

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2530 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2530 โรงเรียนเตรียมทหาร กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2530 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นครนายก
พ.ศ. 2533 หลักสูตรนายร้อยทหารบกเยอรมัน ประเทศเยอรมนี
พ.ศ. 2537 ปริญญาตรีวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยทหารมิวนิค ประเทศเยอรมนี
พ.ศ. 2539 ปริญญาโทวิศวกรรมโยธาและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยทหารมิวนิค ประเทศเยอรมนี
พ.ศ. 2544 หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 80 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2548 หลักสูตรบริหารทรัพยากรในการป้องกันประเทศ มอนดาเล่ แคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2539 – 2544 อาจารย์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นครนายก
พ.ศ. 2545 – 2546 ประจำแผนก สำนักงานปลัดบัญชาทัพบก กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2546 – 2549 หัวหน้าแผนก สำนักงานปลัดบัญชาทัพบก กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2550 – 2557 อาจารย์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นครนายก

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2558 – ปัจจุบัน รองผู้อำนวยการกองส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นครนายก